

"УДРУЖЕЊЕ ИЗБЕГЛИХ РАСЕЉЕНИХ И ДОСЕЉЕНИХ СРБА ОПШТИНЕ БАЧКА
ПАЛАНКА"

БАЧКА ПАЛАНКА

**КОНВАЛИДАЦИЈА СТАЖА ОСИГУРАЊА У ХРВАТСКОЈ –
ПРАКТИЧНИ ПРОБЛЕМИ И ПРАВНА РЕШЕЊА**

**ПРОЈЕКАТ ЈЕ ФИНАНСИРАО КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

**САДРЖАЈ ПУБЛИКАЦИЈЕ ПРЕДСТАВЉА ИСКЉУЧИВУ ОДГОВОРНОСТ
УДРУЖЕЊА "УДРУЖЕЊА ИЗБЕГЛИХ, РАСЕЉЕНИХ И ДОСЕЉЕНИХ СРБА
ОПШТИНЕ БАЧКА ПАЛАНКА " БАЧКА ПАЛАНКА И НИ У КОМ СЛУЧАЈУ НЕ
ОДРАЖАВА СТАВОВЕ КОМЕСАРИЈАТА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

АУТОР ДР АЛЕКСАНДАР БОЖИЋ

БАЧКА ПАЛАНКА, ДЕЦЕМБАР 2015. ГОДИНЕ

КОНВАЛИДАЦИЈА СТАЖА ОСИГУРАЊА У ХРВАТСКОЈ – ПРАКТИЧНИ ПРОБЛЕМИ И ПРАВНА РЕШЕЊА

Реинтеграција Источне Славоније, Барање и Западног Срема/ Хрватског Подунавља у уставно-правни поредак Републике Хрватске на основу Основног Споразума о подручју источне Славоније, Барање и западног Срема¹ односно тзв. „Ердутског споразума“, окончана је 15. 01. 1998. године. Током трајања процеса реинтеграције Сабор Републике Хрватске дана 26. 09. 1997. године донео је Закон о конвалитацији (hrv. Zakon o konvalidaciji), који је ступио на снагу даном објављивања у Народним новинама – Службеном листу Републике Хрватске.² Под конвалитацијом се подразумева накнадно оснажење ништавног правног акта ком недостају неке формалности³. Одредба члана 1. поменутог Закона о конвалитацији утврђује да : Сви појединачни акти и одлуке донете или издате од стране разних органа или правних лица која имају јавна овлашћења, донети или издати у предметима судске и управне природе на подручјима Републике Хрватске која су била или која сада јесу под заштитом или управом Уједињених нација, конвалитирају се овим Законом, у складу с Уставом Републике Хрватске, Уставним законом о људским правима и слободама и о правима етничких и националних заједница или мањина у Републици Хрватској и законима Републике Хрватске. Одредба члана 2. Закона о конвалитацији утврђује да: Заинтересована странка или лице која има правни интерес може да тражи од суда или овлашћеног управног органа Републике Хрватске или правног лица које има јавна овлашћења да утврди да су појединачни акт и одлука из члана 1. овог Закона у складу или противни Уставу Републике Хрватске, Уставном закону о људским правима и слободама и о правима етничких и националних заједница или мањина у Републици Хрватској или законима Републике Хрватске. Осим тога, одредбом члана 3. истог Закона утврђено је да ће: Влада Републике Хрватске, односно надлежни министри донети потребне прописе за спровођење овог Закона.

Ради спровођења Закона о конвалитацији за, између осталог и управно подручје пензијског осигурања Влада Републике Хрватске дана 09. 04. 1998. године, донела је Уредбу за спровођење Закона о конвалитацији за управно подручје рада, запошљавања, пензијског и инвалидског осигурања, додатка за децу, социјалне бриге и заштите

¹ <http://www.zvo.hr/dokumenti/c731c4afbd208ca.pdf>, преузето 05. 12. 2015.

² («Narodne novine», број 104/97)

³ staznaci.com/konvalidacija, прузето 06.12.2015.

војних и цивилних инвалида рата (hrv. Uredba za provođenje Zakon o konvalidaciji za upravno područje rada, zapošljavanja, mirovinskog i invalidskog osiguranja, doplatka za djecu, socijalne skrbi i zaštite vojnih i civilnih invalida rata).⁴ Одредба члана 1. Уредбе прописује поступак остваривања права из радног односа, незапослености, пензијског и инвалидског осигурања, додатка за децу, социјалне бриге и заштите војних и цивилних инвалида рата, на основу појединачних аката и одлука, конвалидираних на основу члана 1. Закона о конвалидацији, донетих или издатих од стране разних органа или правних лица које имају јавна овлашћења, на подручјима Републике Хрватске која су била под заштитом или управом Уједињених нација. Одредбом члана 5. Поменуте Уредбе уређују се права из пензијског осигурања. Тако се лицима у радном односу, односно која су била у радном односу код разних органа, правних или физичких лица, физичким лица која обављају делатност самосталног привредника или самостално обављају професионалну делатност те индивидуалним пољопривредницима, време проведено у радном односу, односно обављању делатности, признаје се у пензијски стаж као стаж осигурања, под условом да су имали статус осигураника евидентиран у одговарајућим евиденцијама органа пензијског и инвалидског осигурања која су деловала на подручјима Републике Хрватске која су била под заштитом или управом Уједињених нација. Решење о признатом стажу осигурања доноси и уписује у нову радну књижицу надлежни фонд пензијског и инвалидског осигурања, на захтев заинтересоване особе. На захтев лица ком је решењем о признатом стажу осигурања, признато одређено право из пензијског и инвалидског осигурања надлежни фонд пензијског и инвалидског осигурања донеће ново решење о признатом праву, у складу с прописима о пензијском и инвалидском осигурању Републике Хрватске. **Захтев за доношење решења заинтересовано лице може поднети у року од 30 дана од дана пријаве пребивалишта, а најкасније у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове Уредбе, с тим да се исплата новчаних примања признаје од првог дана следећег месеца од дана подношења захтева.** Права из пензијског и инвалидског осигурања, у смислу ове Уредбе, остварују се под условом да лице ком је признато право има пребивалиште у Републици Хрватској, односно статус трајно настањеног странца у Републици Хрватској. Лица које немају пребивалиште у Републици Хрватској, оствариће ово право, у складу са међународним уговорима које Република Хрватска закључи с другим државама.

⁴ («Narodne novine», број 53/98)

Горе поменута Уредба је објављена у „Народним новинама“ 10. 04. 1998. године и истог дана је ступила на снагу. Закон о конвалидацији није предвидео рокове у којима се временски ограничавају права заинтересованих лица за конвалидацију аката. Међутим, Уредба, иако акт ниже правне снаге од закона, утврдила је да се захтев за признавање права из пензијског осигурања, тј. конвалидацију стажа осигурања, може поднети у року од 12 месеци од дана ступања на снагу исте. Дакле, 10. 04. 1999. године, истекао је рок за подношење захтева за конвалидацију стажа осигурања. Рок за подношење захтева за конвалидацију стажа осигурања је је био врло кратак. У овом периоду већина лица избеглих из Републике Хрватске није успела да пријави пребивалиште у Републици Хрватској. Осим тога, Уредба је утврдила рок, од 30 дана од дана пријаве пребивалишта у Републици Хрватској, у ком се може поднети захтев за конвалидацију стажа осигурања. Дакле, подношење захтева за конвалидацију стажа осигурања је у погледу рока, двоструко ограничено (субјективним роком од 30 дана од дана пријаве пребивалишта у Републици Хрватској и објективним роком, који истиче 10. 04. 1999. године). Сви захтеви поднети после истека било ког рока, сматрани су неблаговременим и самим тим се одбијају. Осим тога највећи број лица који је заинтересован за конвалидацију стажа осигурања, имао је боравиште на територији Савезне Републике Југославије, а Међународни споразум о социјалном осигурању између Савезне Републике Југославије и Републике Хрватске⁵ тада није ступио на снагу. На тај начин заинтересована лица, избегла и прогнана у Србију и Црну Гору, најчешће су били онемогућени у подношењу захтева за конвалидацију. Међународни споразум о социјалном осигурању између Савезне Републике Југославије и Републике Хрватске ступио је на снагу тек 01. 05. 2003. године.⁶

Након више од 7 година од како је истекао рок за подношење захтева за конвалидацију стажа осигурања, поново је од 17. 05. 2008. године омогућено подношење истоветног захтева и то без временског ограничења.

На основу члана 3. Закона о конвалидацији, а према закључку Владе Републике Хрватске од 18. 12. 2007. године, министар привреде, рада и предузетништва је 02. 05. 2008. године министар рада, привреде и предузетништва донео Правилник о

⁵ „Службени лист СРЈ“– Међународни уговори број 1/01

⁶ <http://www.mfa.gov.rs> › Ministarstvo spoljnih poslova › Konzularno, преузето 06. 12. 2015.

поступку конвалидирања одлука и аката из подручја пензијског осигурања⁷. Овај Правилник је ступио на снагу 17. 05. 2008. године. Одредба члана 1. овог правилника утврђује да се истим уређује поступак конвалидирања одлука и појединачних аката из подручја пензијског осигурања донетих или издатих од стране разних органа или правних лица која су имала јавна овлашћења на подручјима Републике Хрватске која су била под заштитом или управом Уједињених нација. Према одредби члана 2. конвалидирање одлука и појединачних аката према овом Правилнику обавља се, на захтев заинтересованог лица, доношењем новог акта којим се утврђује да су појединачни акт и одлука на основу ког је остварено неко право у складу или противни Уставу Републике Хрватске, Уставном закону о правима националних мањина, Конвенцији за заштиту људских права и основних слобода или законима Републике Хрватске. Одредба члана 3. утврђује да се права према овом Правилнику остварују под условом да заинтересовано лице има пребивалиште у Републици Хрватској, односно статус странца са сталним боравком у Републици Хрватској. Лица које немају пребивалиште или статус странца са сталним боравком у Републици Хрватској остварују права према овоме Правилнику у складу са међународним уговорима које је Република Хрватска закључила и примењује с другим државама. Одредбом члана 3. Овог Правилника утврђено је да лицима у радном односу односно која су била у радном односу код разних органа, правних или физичких лица, физичким лицима која обављају делатност самосталног привредника или самостално обављају професионалну делатност те индивидуалним пољопривредницима, време проведено у радном односу, односно обављању делатности, признаје се у пензијски стаж као стаж осигурања, под условом да су имали статус осигураника евидентиран у одговарајућим евиденцијама органа пензијског и инвалидског осигурања која су деловала на подручјима из члана 1. овог Правилника. Решење о признатом стажу осигурања доноси и уписује у нову радну књижицу надлежна подручна служба Хрватског завода за пензијско осигурање (Hrv. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje), на захтев заинтересованог лица. На захтев лица ком је признато одређено право из пензијског осигурања, надлежна подручна служба Хрватског завода за пензијско осигурање донеће ново решење о признатом праву, у складу с прописима о пензијском осигурању Републике Хрватске. Права према овоме Правилнику, утврђују се на основу чињеничног стања приликом настанка конвалидираног акта, регистра и евиденције органа који је донео акт, других доказних

⁷ («Narodne novine», број 53/08

средстава, те изјава сведока као додатних доказа. Према одредби члана 5. права према овом Правилнику остварују се код Хрватског завода за пензијско осигурање, под условима и у поступку прописаним Законом о пензијском осигурању.

Према евиденцијама Хрватског завода за пензијско осигурање, од ступања на снагу Правилника, заprimљено је 7796 захтева за конвалидацију стажа. Од тога је 861 захтев решен. Позитивно је решено 425 захтева. У истом периоду донето је 436 решења у којима се одбија захтев за конвалидацију стажа осигурања. Највише захтева заprimљено је у Подручној служби у Сиску (2662 захтев) и Подручној служби у Шибенику (1600 захтева), те у Подручној служби у Задру (1420 захтева), Осијеку (708 захтева), Вуковару (574 захтева), Госпићу (465 захтева) и у Карловцу (317 захтев). Остале подручне службе примиле су мањи број захтева.⁸

Заинтересована лица која имају пребивалиште или боравиште у Републици Србији, зависно од пребивалишта, односно боравишта заинтересованог лица, захтев могу поднети и у Републици Србији преко Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање који даје упутства и пружа правну помоћ за подношење захтева за конвалидацију стажа осигурања у Републици Хрватској.

Време проведено у паравојним формацијама не утврђује се у пензијски стаж, те се конвалидира само онај стаж за који постоји **писани доказ о постојању радног односа**. Конвалидација претпоставља постојање писаног акта чија се конвалидација тражи, што значи да се само на основу изјава свједока у поступку конвалидације не може утврђивати стаж.

У пензијски стаж, као стаж осигурања, не признаје се период проведени у активној служби или у резервном саставу војске, милиције или територијалне обране тзв. Републике Српске Крајине и период проведени на раду, у било којем својству, у Министарству обране или Министарству унутрашњих послова тзв. Републике Српске Крајине. Такође се, као стаж осигурања, не признају периоди које је заинтересовано лице провело на радном месту у органима чији је рад био усмерен на рушење правног поретка Републике Хрватске, нити је таква могућност прописана законима Републике Хрватске.

⁸ <http://www.mirovinsko.hr>, преузето. 07. 12. 2015.

Заинтересована лица која су добила решења којима се захтев за конвалидацију стажа одбија, најчешће се у образложењу таквог решења наводи да у току поступка нису доказали да су имали евидентиран статус осигураника иако су приложили радну књижицу у којој је заведен почетак радног односа још пре 1991. године, или су приложили здравствену књижицу, путни налог, медицинску документацију, предложили саслушање сведока, ради доказивања постојања радног односа.

Правилником из 2008. године прописано је, између осталог, да ће надлежна подручна служба Хрватског завода за пензијско осигурање донети ново решење о признатом праву, с тим да се право утврђује на основу чињеничног стања приликом настанка конвалидираног акта, регистра и евиденције органа који је донео акт, других доказних средстава, те изјава сведока као додатних доказа.

Негативна решења доносе се и кад су изведени докази увидом у здравствену књижицу, радну књижицу у којој је уписан податак о датуму наступа запослења пре 1991. године. При том се образлаже да се исказ сведока у поступку утврђивања пензијског стажа може узети само као додатно доказно средство.⁹

Најчешће се позитивна решења доносе кад су изведени докази увидом у радну књижицу у којој је евидентиран датум наступања и престанка запослења, или један од ових означених података, уговор о раду или са њим изједначеним актом, решење о распореду на друге послове, решење о плати, годишњем одмору тј. актом којим се непобитно доказује правно релевантан статус осигураника на подручју Републике Хрватске одређено прописима.

Ставови Управног суда Републике Хрватске су да као доказно средство треба у списима бити приложен писан доказ о евиденцији статуса осигураника у одговарајућим евиденцијама пензијског осигурања, да се сведоци могу користити као допунски докази односно да се не може статус осигураника утврдити само на основи исказа сведока без других писмених доказа, као да утврђење мировинског стажа није условљено плаћањем доприноса. Став Уставног суда Републике Хрватске у односу на упутства Хрватског завода за пензијско осигурање, између осталог, јесте тај да иста имају обавезујући карактер иако се не објављују у „Народним новинама“ и другим јавним гласилима, али се обавезно достављају подручним службама које су их обавезне примењивати.

⁹ http://zuknikolatesla.org/pravni_saveti/konvalidacija.html, преузето 07. 12. 2015.

Међутим, свако заинтересовано лице, увек може да код негативног решења, поново да поднесе истоветан захтев и надлежни орган (у овом случају Хрватски завод за пензијско осигурање) дужан је поново да размотри правни основ и чињенице и да донесе одговарајуће решење. Другим речима надлежни орган не може одбити захтев само због тога што је већ донето негативно решење или решења, него на основу сваког захтева орган води посебан поступак. !!! То се, наравно, односи и на лица којима су захтеви за конвалидацију стажа на основу горе поменуте Уредбе из 1998. године одбијени као неблаговремени.

Међутим и Закон о пензијском осигурању (hrv. Zakon o mirovinskom osiguranju¹⁰) који је ступио на снагу 01. 01.2014. године, одредбом члана 134. утврђује да:

1. Ако се након доношења решења против којег нема редовног правног лека у управном поступку, сазна за нове чињенице или се нађе, односно стекне могућност да се употребе нови докази који би сами или у вези с већ изведеним или упортебљеним доказима могли довести до друкчијег решења да су те чињенице, односно докази били изнети или употребљени у пређашњем поступку, може се изузетно од услова и рокова из Закона о општем управном поступку, обновити поступак из пензијског осигурања. Поступак ће се обновити на захтев странке или по службеној дужности.
2. Права утврђена решењем донетим у обновљеном поступку, према ставу 1. овог члана, припадају од првог дана идућег месеца након подношења захтева за обнову поступка, односно од првога дана идућег месеца након доношења решења у обновљеном поступку покренутом по службеној дужности.

Идентичан садржај имала је и оредба члана 121. Закона о пензијском осигурању који је био на снази од 01. 01. 1999.године до 31. 12. 2013.године.¹¹

Дакле, заинтересованим лицима остављена је могућност да уколико накнадно пронађу било какво доказно средство којим се доказује статус осигураника на подручјима Републике која су била под заштитом или управом Уједињених нација д 15. 01. 1998. године (радна књижица, решење о плати итд...), поново поднесу захтев за конвалидацију стажа осигурања или покрену захтев за обнову поступка.

¹⁰ „Narodne novine“, бр. 157/13, 151/14, 33/15 i 93/15

¹¹ „Narodne novine“, бр. 102/98, 127/00, 59/01, 109/01, 147/02, 117/03, 30/04, 177/04, 92/05, 43/07, 79/07, 35/08, 40/10, 121/10, 130/10, 139/10, 61/11, 114/11, 76/12, 112/13, 133/13

Осим горе наведеног овде ћемо дати коментар и и става надлежних органа да се код конвалидирања стажа осигурања не могу користити изјаве сведока као једино, већ само као додатно средство. Закон о конвалидацији утврђује да се конвалидација спроводи у складу са законима Републике Хрватске. Према Правилнику о поступку конвалидирања одлука и аката из подручја пензијског осигурања стаж осигурања утврђују се на основу чињеничног стања приликом настанка конвалидираног акта, регистра и евиденције органа који је донео акт, других доказних средстава, **те изјава сведока као додатних доказа**. Према овом Правилнику права из пензијског осигурања остварују се код Хрватског завода за пензијско осигурање **под условима и у поступку прописаним Законом о пензијском осигурању**. Иако су поменути Правилником изјаве сведока утврђене само као додатно средство, Правилник у истом ставу истог члана утврђује и да се права из пензијског осигурања утврђују у складу са законом, а у наредном члану посебно се позива да се иста права остварују под условима утврђеним Законом о пензијском осигурању. Овде напомињемо да је Правилник акт ниже правне снаге од закона и да се у случају несагласности одредаба правилника и закона, примењују одредбе закона, као акта више правне снаге. Закон о пензијском осигурању који је био на снази до 31. 12. 2013. године утврђивао је одредбом члана 99. став 2. да се: **Својство осигураника и пензијски стаж, када податке о томе није могуће прибавити због околности узрокованих Домовинским ратом, може се доказивати и изјавама сведока**. Одредба члана 110. Став 3. истог Закона тврђује да се пензијски стаж, плата, основице осигурања те друге чињенице које утичу на стицање и утврђивање права, узимају се при остваривању права на пензију на основи података утврђених у матичној евиденцији и у члану 4. истог члана да за утврђивање чињеница из ставка 3. овога члана **не могу се као једино доказно средство користити изјаве сведока, осим у случају из чланка 99. става 2. и 3. овога Закона**. Дакле, одредба члана 99. став 2. Закона о пензијском осигурању који је био на снази до 31. 12. 2013. године оставља могућност и да се под прописаним условима стаж осигурања утврђује и на основу изјава сведока. Иако Закон о пензијском осигурању који је сада на снази не оставља могућност утврђивања стажа осигурања само на основу изјава сведока. Међутим, Закон о пензијском осигурању који је на снази од 01. 01. 2014. године одредбом члана 187. утврђује да се оступак за остваривање права из пензијског осигурања који се остварују до 31. 12. 2013., као и поступак за утврђивање пензијског стажа покренут до 31. 12. 2013. завршиће се према прописима који су важили до тог дана као и да ће се управни спорови у вези са наведеним довршити према прописима који су важили до 31. 12.

2013. Из горе поменутог произлази, да уколико је захтев за конвалидацију стажа поднет до 31. 12. 2013. године, а странци није до сада достављено првостепено решење, странка може поднети жалбу у року од 15 дана од дана достављања решења и између осталог, навести и одредбе о изјавама сведока као доказном средством, како је наведено. Исто тако и у року од 30 дана од дана достављања другостепеног решења, странка може поднети тужбу за покретање управног спора Управном суду, **с тим да у управном спору постоје судски трошкови.**

У поступку остваривања права из пензијског осигурања примећено је да Хрватски завод за пензијско осигурање и када је актом о конвалидацији признат стаж осигурања, тај стаж осигурања приликом одређивања износа пензије узима на начин који је најнеповољнији за заинтересовано лице. Износ пензије се према одредбама чланова 79.-89. Закона о пензијског осигурања, рачуна тако да се лични бодови помноже са актуелном вредности пензије. Лични бодови се добијају множењем година стажа осигурања и просечних вредносних бодова. Просечни вредносни бодови добијају се тако што се вредносни бодови утврђују се на основу плата и основица осигурања остварених од 1. јануара 1970., тако да се плата, односно основица осигурања утврђена за сваку календарску годину подели с просечном годишњом платом свих запослених у Републици Хрватској за исту календарску годину. Плате или основице које су у бруто износу деле се с просечном бруто платом, а ако су у нето износу с просечном нето платом. Један вредносни бод представља плату у висини просечне плате у Републици Хрватској у једној календарској години. Просечни вредносни бодови утврђују се тако да се збир вредносних бодова подели с периодом за које су обрачунати. Конвалидацијом стажа осигурања повећава се број година стажа осигурања, али с друге стране долази до смањења просечних вредносних бодова. Основни проблем је што се за период стажа осигурања који је конвалидиран као вредносни бод узима : 0 (нула). Тиме се смањују просечни вредносни бодови. Ово утиче на личне бодове који се добијају множењем година стажа осигурања и просечних вредносних бодова. Другим речима, због смањења просечних вредносних бодова, рачунањем конвалидираног стажа осигурања као нула, без обзира на то што је лице ком је конвалидиран стаж осигурања рачунато више године стажа осигурања, износ пензије може бити нижи него да конвалидација стажа осигурања није вршена. Овај поступак није у складу са Законом о пензијском осигурању, чија одредба члана 81. тачка 6. утврђује да : За периоде пензијског стажа навршеног до 31. 12. 1969. узимају се просечни вредносни бодови.

Просечни вредносни бодови узимају се и за периоде пензијског стажа навршеног од 01. 01. 1970. у којима **није остварена плата**, односно основица осигурања **или не постоје подаци о плати, односно основици осигурања**, као и за периоде у којима су осигураници док су имали статус прогнаника имали право на минималну плату Идентично решење садржи и одредба члана 75. тачка 5. Закона о пензијском осигурању који је био на снази од 01. 01. 1999. године до 31. 12. 2013. године. Хрватски завод за пензијско осигурање, не може тврдити да постоје подаци о плати за период за који је конвалидиран стаж осигурања, јер не постоји могућност да се изврши прерачун плате из „крајинских“ динара који су били у једном периоду у употреби на подручју под управом или заштитом Уједињених нација, јер се ради о валути која није призната ни од које земље, с обзиром да је издавана од стране непризнате парламентарне државе, а и из разлога хиперинфлације не може се утврдити паритет ове валуте ни према којој другој валути. Осим тога и врло често у времену врло тешког стања 90-их година прошлог века на поменутом подручју, плате нису остварене. Уколико би Хрватски завод за пензијско осигурање исправно поступао и за периоде конвалидираног стажа осигурања узимао просечне вредносне бодове, остварене ван периода у ком је конвалидиран стаж осигурања, то би имало праве ефекте на износ пензије. Заинтересованим лицима остаје у овом домену, правна средства жалбе или правни лек тужбе за покретање управног спора, како смо горе и навели (поново напомињемо да се код тужбе покретање управног спора постоје судски трошкови). Ипак, конвалидацијом стажа осигурања, знатан број лица је прикупио довољан број година стажа осигурања, што је омогућило остваривање права на пензију, без обзира на евентуалне неправилности у одређивању износа пензије, чиме су обезбедили своју егзистенцију.

Као закључак на крају овог рада можемо рећи да се поступак конвалидације стажа осигурања оствареног на подручјима која су била под управом или заштитом Уједињених нација, одвија врло споро. Према задњим подацима Хрватског завода за пензијско осигурање од 7796 захтева за конвалидацију стажа осигурања решен је 861 захтев или свега 11,04 %. Од тога је 425 захтева (49,36 %) позитивно решено, док је 436 захтева одбијено (50,64 %). Осим тога, многа заинтересована лица која захтев за конвалидацију стажа осигурања нису поднела до 10. 04. 1999. године а пре 17. 05. 2008. године када је поново омогућено подношење захтева за конвалидацију стажа осигурања немају сазнања да се захтев може поново поднети. Исто тако, многа заинтересована лица немају сазнања да се у случају негативног решења, захтев поново може поднети.

Хрватски завод за пензијско осигурање приликом обрачунавања износа пензије, када узима у обзир конвалидиран стаж осигурања, врши врло неповољан начин одређивања износа пензије, који није заснован на закону. Тада заинтересованим странкама остаје могућност, да у жалбеном поступку укажу на ову неправилност, како смо горе навели, а све у циљу, остваривања права на виши износ пензије. Ипак, без обзира на све отежавајуће околности приликом остваривања права на конвалидацију стажа осигурања, најважнија позитивна ствар је да је, управо конвалидацијом стажа осигурања за многе осигуранике, обезбеђен довољан број година стажа осигурања за остваривање права на пензију, чиме је обезбеђена егзистенција ових лица.